ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ

1. СУТНІСТЬ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ ТА ЇХ ФУНКЦІЇ

У суспільстві з розвитком ринкових відносин важливу роль на фінансовому ринку відіграють фінансові посередники, які є ключовою фігорою на всіх сегментах ринку, тобто і на грошовому ринку, і на валютному ринку, і на ринку цінних паперів, і на ринку капіталів тощо.

Фінансові інститути, які виконують функції фінансових посередників мають можливість одержати прибуток за рахунок економії, що обумовлено зростанням масштабу операцій, здійснення аналізу кредитоспроможності потенційних кредиторів, розробку порядку надання позик і розрахунків за них, рівномірно розподіляючи ризики. Їх діяльність також спрямована на допомогу приватним особам, що мають заощадження, перетворити їх на капітал і вкласти у різні підприємства, диверсифікувавши при цьому ризик.

Ступінь розвитку фінансового ринку характеризується кількістю фінансових посередників, їх різноманітністю та асортиментом фінансових послуг, які вони надають.

Отже, **фінансові посередники – це юридичні особи, які здійснюють професійну діяльність на фінансовому ринку відповідно до отриманих ліцензій**.

Приклад: *інвестиційні компанії, банки, страхові компанії, кредитні спілки, трастові компанії, пенсійні фонди* тощо

До основних **причин користування послугами** фінансових посередників, а не інших суб'єктів ринкових відносин, можна віднести:

1) знижується ризик неповернення позики або ризик неефективних капіталовкладень;
2) знижуються сумарні витрати позичальика на отримання позики за рахунок зменшення моральних і фізичних витрат часу на відшкодування декількох заощаджувачів для отримання відповідної сумарної позики;
3) є можливість отримання гарантованого доходу;
4) зменшення вартості здійснення фінансових операцій шляхом їх спеціалізації.

Класифікація фінансових посередників

1. За видами фінансових установ:
– суб’єкти банківської системи (банки, ощадні і кредитні асоціації, банківські об’єднання)
– небанківські фінансові та кредитні інститути (лізингові компанії, факторингові компанії, кредитні спілки)
– контрактні фінансові інститути (ІСІ, ПФ, благодійні фонди, СК, ФК)
– посередники депозитарно-клірингової системи (депозитарії, депозитарні установи)
2. Залежно від обслуговування учасників ринку:
– спеціалізовані – займаються одним видом діяльності (СК, ІСІ, брокерські фірми, ПФ)
– універсальні – широкий спектр фінансових послуг (банки)
3. Залежно від укладання і виконання угод з фінансовими інструментами
– прямі – безпосередні фінансові посередники (комбанки, торговці цінними паперами, КУА, ІФ, довірчі товариства)
– непрямі – формують інфраструктуру фінансового ринку (депозитарії, фондова біржа, депозитарні устанои)
4. За сегментами фінансового ринку:
– посередники фондового ринку, ринку позичкового капіталу, РФП, грошового ринку, валютного ринку тощо.

Найбагатшими на посередників є ринок цінних паперів:

Клієнти фондового ринку	Професійні торговці, фондові посередники	Інфраструктура фондового ринку
– емітенти (залучення) – інвестори (вкладення)	– брокери (від 3-ї сторони) – дилери (за власний рахунок)	– організатори торгівлі (біржа) – клірингові та розрахункові організації – депозитарії – депозитарні установи

Основна функція фінансових посередників – *це допомога в передачі коштів від потенційних заощаджувачів до потенційних позичальників, і навпаки. Крім цього, фінансовий посередник консолідує ризики (переймає на себе неповернення виданих позик та виплати відсотків у строк) та забезпечує деномінації заощадження (укрупнення, зростання заощадження).*

Фінансові посередники утворюють свої власні фонди, беручи кошти в борг у заощаджувачів, за що останнім виплачується відсотковий дохід. Акумулюючи кошти в такий спосіб, вони надають їх під вищі відсотки позичальникам. Різниця між отриманим і виплаченим відсотковим доходом йде на покриття витрат фінансового посередника та його прибуток.

2. СУБ’ЄКТИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

На сьогодні досить розвинута банківська система світу, яка представлена великою кількістю банківських установ, що надають послуги міжнародного значення та національна банківська система, яка об’єднує банківські установи країни.

Банківська система України є дворівневою:

- НБУ
- Комбанки

Сьогодні комбанк може надавати клієнту до 200 видів різноманітних банківських продуктів та послуг. Залежно від економічного змісту всі **види діяльності комбанків** поділяються на:

Пасивні операції	Активні операції
Забезпечення формування ресурсів банку	Пов’язані із розміщенням власних та залученням коштів для одержання доходів і забезпечення своєї ліквідності
(депозити, випуск облігацій, векселів)	(кредити, вклади у цінні папери, формування резервів)

Крім основної професійної діяльності банки надають додаткові послуги:

– консультації в галузі бухгалтерського обліку;
– аналіз кредитоспроможності;
– посередництво в операціях з цінними паперами;
– трастові операції (управління майном за дорученням клієнтів);
– факторинг;
– лізинг

У банківській системі, крім комбанків, велику роль як суб'єкти відіграють:

▪ ощадні банки	фінансові інститути, які залучають кошти інвесторів у вигляді депозитів та надають позики під заставу нерухомості (основний вид діяльності фінансування купівлі нерухомості), позики від 10 до 30 років (довгостроковий характер)
▪ ощадні і кредитні асоціації	АТ або взаємні фонди, основними джерелами фінансових ресурсів є депозити (ощадні, строкові та чекові), за спектром послуг наближені до комбанків
▪ кооперативні банки	утворення товаровиробниками на приватних засадах для взаємних потреб у кредитах та інших банківських послугах (не менше 50 осіб)
▪ банківська корпорація	банківське об'єднання, засновниками якої виключно можуть бути банки, створені з метою підвищеннч ліквідності банків та платності, а також забезпечення координації та нагляду за їх діяльністю
▪ банківська холдингова група	банківське об'єднання, до складу якого входять виключно банки, материнському банку належить не менше 50% акціонерного капіталу
▪ фінансова холдингова група	об'єднання, що складається з установ, які надають фінансові послуги (хоча б 1 банк, а материнська компанія повинна бути фінансовою установою)

3. НЕБАНКІВСЬКІ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІ ІНСТИТУТИ

У країнах з розвиненими ринковими відносинами небанківські фінансово-кредитні інститути представлені:

1. Лізинговими компаніями	2. Факторинговими компаніями	3. Кредитними спілками

Як свідчить практика, сьогодні на фінансовому ринку їх роль зростає, що зумовлює зростання доходу населення, активним розвитком ринку цінних паперів і зростанням асортименту спеціальних послуг, яких не можуть надавати банки.

Основними формами діяльності небанківських кредитних інститутів на ринку є:

1) акумулювання заощаджень населення;
2) надання кредитів через облігаційні позики корпораціям і державі;
3) мобілізація капіталу через усі види акцій;
4) надання іпотечних і споживчих кредитів та кредитів взаємодопомоги.

Лізингові компанії – *фінансово-кредитні формування, діяльність яких спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів і полягає в наданні лізингу (надання у користування на визначений строк майно).*

Лізинг (оренда, кредит, торгівля)

ФІНАНСОВИЙ	ОПЕРАЦІЙНИЙ
використовується 10 і більше років	тимчасове користування – сезонне, разове, цільове
Лізингоодержувач має право на викуп майна у власності по його залишковій вартості по закінченні терміну дії договору	

Факторингові компанії – *фінансово-кредитні формування, які займаються кредитуванням оборотних коштів.*

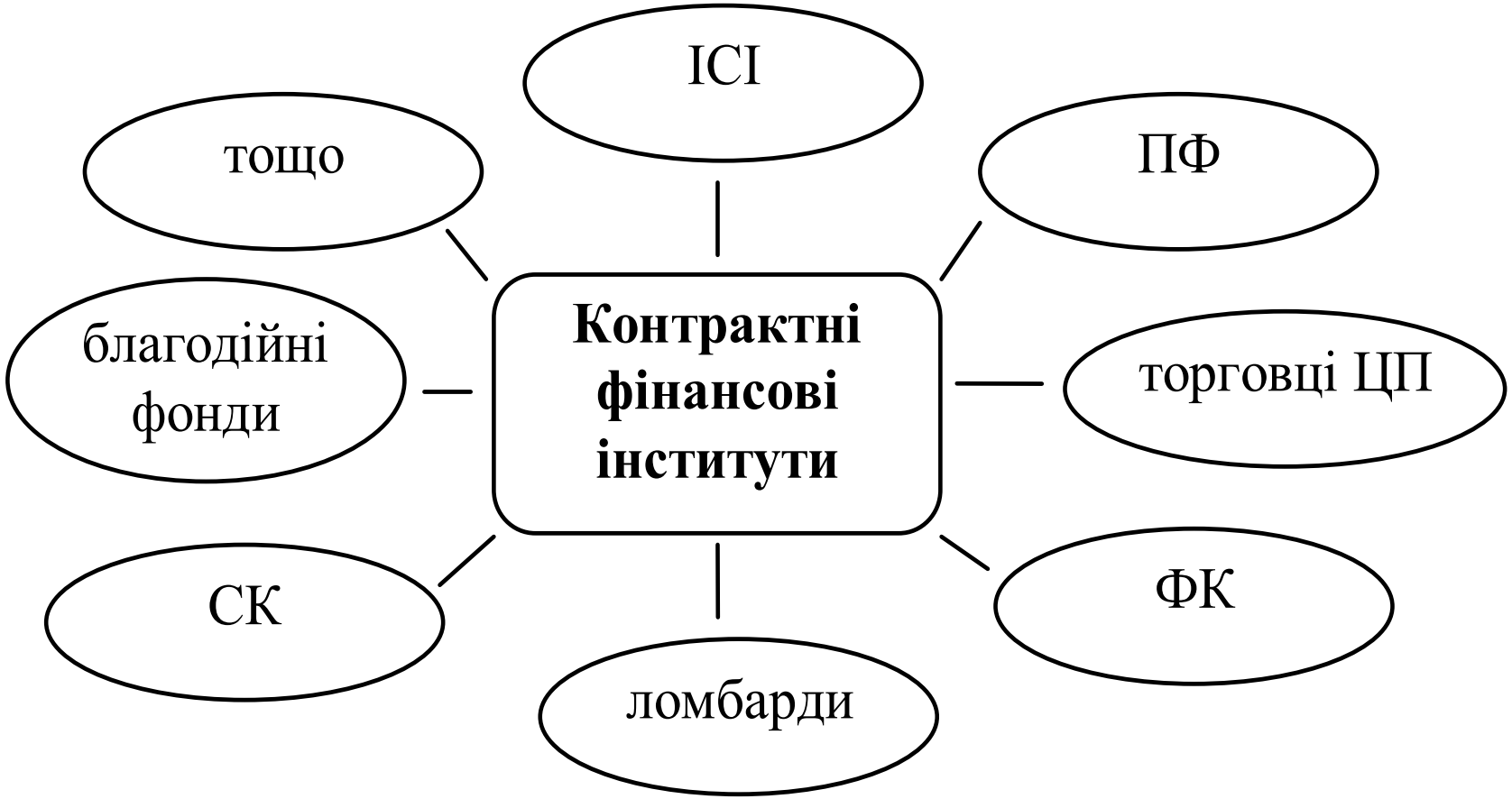
Перевагою факторингу є:

1) своєчасна інкасація дебіторської заборгованості;
2) прискорення оборотності оборотного капіталу;
3) можливість планувати платіжний оборот;
4) покращення кредитоспроможності підприємства.

Кредитні спілки – *фінансово-кредитні формування, які створюються з метою збільшення добробуту учасників шляхом взаємного кредитування на умовах повернення й платності.*

Для існування кредитної спілки необхідно не менше 50 осіб учасників. Діяльність кредитної спілки регулює Державна комісії з регулювання ринків фінансових послуг в Україні.

4. КОНТРАКТНІ ФІНАНСОВІ ІНСТИТУТИ

На ринку цінних паперів вільні грошові кошти можна інвестувати самостійно або за допомогою посередників. У разі якщо вибрано інвестування за допомогою посередників, то відпадає необхідність самостійно стежити за станом ринку цінних паперів і можна повністю або частково перекласти турботи про ефективність інвестиційних рішень на фінансових посередників, які повинні бути фахівцями і можуть приймати більш кваліфіковані рішення.

Крім того, фінансові посередники мають можливість акумулювати кошти великої кількості інвесторів, частка кожного з них при цьому може бути незначною, і одержувати великі суми для вкладення в багато інструментів ринку, тим самим різко скорочуючи ризик кожного окремого інвестора шляхом диверсифікації вкладень. Таким чином, основними функціями такого типу фінансових посередників є диверсифікація інвестицій і управління портфелями інвестицій.

ІСІ залежно від порядку здійснення його діяльності може бути **відкритого, інтервального, закритого типу**

ВІДКРИТОГО типу	ІНТЕРВАЛЬНОГО типу	ЗАКРИТОГО типу
якщо інститут (або КУА) бере на себе зобов’язання здійснювати у будь-який час на вимогу учасників цього інституту викуп цінних паперів, емітованих таким інститутом (або КУА)	якщо інститут (або КУА) бере на себе зобов’язання здійснювати на вимогу учасників цього інституту викуп цінних паперів, емітованих таким інститутом (або КУА), протягом обумовленого у проспекті емісії строку (інтервалу) проспект емісії – передбачає порядок визначення дати початку та закінчення інтервалу, періодичність інтервалу (не рідше одного разу на рік та не частіше одного разу в квартал), тривалість інтервалу (не менше десяти робочих днів протягом року та не менше одного робочого дня протягом кожного інтервалу)	якщо інститут (або КУА) не бере на себе зобов’язань щодо викупу цінних паперів, емітованих таким інститутом (або КУА), до моменту його припинення

ВІДКРИТІ фонди	ЗАКРИТІ фонди
Засновуються на необмежений термін	Засновуються на певний термін (наприклад на 3-30 років)
Приймають зобов’язання про викуп сертифікатів у строки, встановлені декларацією (наприклад, через 5 років)	Не викупляють сертифікати до закінчення терміну діяльності (елн можеть викуповувати). Після закінчення терміну діяльності фонду сертифікати повинні викуповуватися за рахунок коштів самого фонду або його керуючого
Інвестують кошти у ЦП інших емітентів	Інвестують кошти в ЦП, нерухомість та майно, яке належить державі в процесі приватизації
Сертифікати не підлягають обігу на вторинному ринку	Сертифікати можуть вільно обертатися на вторинному ринку
Сертифікати продаються за гроші	Сертифікати продаються за гроші і обмінюються на приватизаційні папери

Інститути спільного інвестування організаційно-правова форма діяльності, пов’язана з об’єднанням (залученням) грошових коштів інвесторів з метою отримання прибутку від вкладення їх у цінні папери інших емітентів, корпоративні права га нерухомість	**Корпоративний ІФ** юридична особа, яка утворюється у формі акціонерного товариства і провадить виключно діяльність із спільного інвестування	1) провадить свою діяльність відповідно до статуту та регламенту 2) розмір початкового статутного капіталу 1250 мінімальних заробітних плат 3) органами управління фонду є: Загальні збори акціонерів, Наглядова рада 4) мають право випускати тільки прості іменні акції. 5) в цінні папери повинні бути вкладені не менше 70% вартості активів, акумульованих фондом 6) управління активами фонду здійснюється спеціальною КУА 7) фонд не має права відмовлятися від викупу власних акцій
	ПайовийІФ сукупність активів, що належать учасникам такого фонду на праві спільної часткової власності, перебувають в управлінні компанії з управління активами та обліковуються нею окремо від результатів її господарської діяльності	1)учасниками є інвестори, які придбали інвестиційні сертифікати 2)розмір початкового статутного капіталу 1250 мінімальних заробітних плат 3) особливості діяльності визначаються його регламентом: фонд не є господарським товариством і не має статуту 4) органами управління фонду Спостережна рада

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!